

LEBANON

drammen in een tank

Israël 2009, 93 min

regie: Samuel Maoz

scenario: Samuel Maoz

camera: Giora Bejach

montage: Arik Leibovitch

met: Yoav Donat, Itay Tiran, Oshri Cohen

taal: Ivriet, Engels en Arabisch gesproken/Nederlands ondertiteld

WAAR GAAT HET OVER

In *Lebanon* kruip je letterlijk in de huid van een stel soldaten in een tank. Het is juni 1982, tijdens de Libanon-oorlog. Vier Israëlische soldaten krijgen de opdracht om met hun tank naar een vijandige stad te gaan. Shmuel, Assi, Herzl en Yigal zijn jonge dienstplichtigen en dit is hun eerste echte gevecht. Ze worstelen wanhopig met hun angst en geweten, maar kunnen niet ontsnappen aan het geweld. Als kijker zien we alleen wat de soldaten zien en zijn we met hen opgesloten in het ijzeren gevaarte. Een heftige kijkervaring.

GENRE EN STIJL

Lebanon is een oorlogsfilm, maar geen schoolvoorbeeld van het genre. Vaak kenmerken oorlogsfilms zich door veel spektakel en weidse beelden. Denk bijvoorbeeld aan *Saving Private Ryan* (Steven Spielberg, 1998) of *Apocalypse Now* (Francis Ford Coppola, 1979). In deze film is de ruimte juist heel beperkt, wat een heel claustrofobisch gevoel geeft.

De kijker ziet alleen wat de jongens in de tank zien. De film bestaat dus voornamelijk uit point-of-view shots (shots vanuit het personage). Het resultaat daarvan is dat je je sterk identificeert met de hoofdpersonen, je zit als het ware in hun hoofd.

Bijkomend effect is nog dat we veel zien door de lens van de de periscope in de tank. Dit levert strakke kaders op, wat een vervreemdend effect geeft. Tel daarbij op het lawaai en de donkere beelden en je begrijpt waarom het kijken naar *Lebanon* zo'n heftige kijkervaring is. Je wordt als het ware net zo door elkaar geschud als de soldaten.

De regisseur geeft je weinig ruimte om een beeld te krijgen van de situatie, door de beperkte ruimte en de point-of-viewshots. Daardoor ga je uiteindelijk ook nadenken over de vraag wat je zelf gedaan zou hebben. Dat was precies Moaz' bedoeling: "Ik hoop dat de kijker zich zal afvragen: wat zou ik hebben gedaan? Dat zou mij iets van opluchting kunnen geven, dat mensen begrijpen met welke gedachten ik mezelf nu al 25 jaar pijnig. Want uiteindelijk waren het wel mijn vingers om de trekker. Er zijn geen good guys of bad guys in deze film."

VERGELIJKBARE FILMS

Er zijn de laatste tijd drie Israëlische films uitgebracht die over de eerste Libanon-oorlog gingen. Naast *Lebanon* zijn dat ook Joseph Cedars *Beaufort* (2007) en *Waltz with Bashir* (Ari Folman, 2008). Vooral deze laatste film is bijzonder. Net als in *Lebanon* wilde Folman zijn schuldgevoelens over de oorlog verwerken, maar hij deed dat door middel van een documentaire in animatievorm. Heel spannend en heel erg de moeite waard!

Het is ook een aanrader om eerdere oorlogsfilm uit Hollywood te bekijken. *Saving Private Ryan* (Steven Spielberg, 1998) of *Apocalypse Now* (Francis Ford Coppola, 1979). Deze films hebben de weg gebaad voor de realistische weergaves in latere films, zoals *Lebanon*.

CAST EN CREW

Samuel Moaz (Israël 1963), ook wel bekend als Shmuel of Shmulik Maoz, heeft een opleiding tot cameraman gevolgd aan de Academy of Art Beit Tzvi in Tel Aviv. Na zijn afstuderen verzorgde hij de art direction voor verschillende film en televisie producties en heeft hij documentaries geregisseerd voor ARTE, waaronder *Total Eclipse* (2000) met o.a. Yevgenya Dodina. Daarnaast was Maoz betrokken bij tal van televisieseries en toneelstukken. In 2007 begon Maoz met de voorbereidingen van *Lebanon*, zijn eerste speelfilm. Hierin verwerkte hij zijn ervaringen als soldaat tijdens de eerste Libanonoorlog uit 1982.

"Ik was in mei 1982 net 19 geworden. Het leven was fantastisch. Ik was verliefd. En toen moest ik me op een militaire basis melden, werd ik boordschutter

in een tank en moest ik de Libanese grens over. De bedoeling was dat het een eendaagse missie zou worden, maar het werd een reis naar de hel. Ik had nog nooit gedood, maar werd een moordmachine.”

ACHTERGRONDINFO FILM

In 1982 viel Israël buurland Libanon binnen, omdat de PLO zich steeds nadrukkelijker in Libanon manifesteerde. De Palestijnse organisatie vestigde er militaire trainingscentra en voerde terreuraanvallen uit op Noord-Israël. De zaak escaleerde toen op 3 juni 1982 in Londen een mislukte aanslag werd gepleegd op de Israëlische ambassadeur. Ter voorkoming van verdere terreur viel Israël de Palestijnse bases in Libanon aan en zond grondtroepen over de grens.

Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de Israëliërs niet verder dan 25 km de grens over zouden gaan, voldoende om de PLO-bases in het grensgebied uit te schakelen. Ariel Sharon (de latere minister-president) besloot echter om door te stoten tot aan Beiroet, om zo alle terroristische organisaties uit te schakelen. Dit had onder een tragisch bloedbad in twee vluchtelingkampen tot gevolg.

Sharon moest aftreden en er werd een vredesakkoord getekend in 1983. De Israëlische troepen trokken zich gefaseerd terug tot binnen een veiligheidszone van 15 km van de Israëlische grens. In 2000 trokken de Israëliërs zich geheel terug uit Libanon en kwam ook deze grensstrook in Zuid-Libanon weer onder Libanees militair bestuur.

In Israël geldt een dienstplicht voor iedereen van 18 tot 21 jaar. Jongens gaan 3 jaar in dienst, meisjes 2 jaar. Deze jonge dienstplichtigen worden ook ingezet bij oorlogssituaties. Dit levert vaak enorme psychische conflicten op waar de ex-soldaten nog hun leven lang last van houden. Ook in het Palestijns-Israëliësch con-

flict komen dienstplichtigen vaak in conflict met hun eigen geweten. Dit heeft al een hele stroom prachtige films en documentaires opgeleverd.

LEUKE WEETJES

- het bleek nogal lastig om de smurrie op de vloer weer te geven zonder dat de acteurs er al te veel last van hadden. Uiteindelijk bleek een bepaald soort stroop de oplossing.
- Samuel Moaz was zelf ook boordschutter in zijn tank

VERWERKINGSVRAGEN

- welk gevoel riep de film bij jou op? Kun je aangeven waardoor dat kwam (denk vooral aan stijlmiddelen als kleurgebruik, camerastandpunten, geluidseffecten, ed.)?
- kon je je verplaatsen in de personages? Welk personage vond je het meest sympathiek?
- Wat zou jij hebben gedaan als je in hun schoenen stond?
- Wat is de boodschap van de film volgens jou? Wat vind je daarvan?

MEER INFO

<http://www.lebanon-themovie.nl/>

